

21.11.2016

Tampereen kaupungin ja
tamperelaisten hyvinvointialan järjestöjen

KUMPPANUUS 2020 -OHJELMA

TIIVISTELMÄ

- Tampereen kaupunki ja Kumppanuustalo Artteli ry toteuttivat vuonna 2016 Kumppanuus 2020 -ohjelman yhteistyössä 60 hyvinvointialan järjestön kanssa.
- Työn tuloksena syntyi a) toimintarakenne kaupunki-järjestö -yhteistyön kehittämiseksi sekä b) konkreettisia toimenpide-ehdotuksia tamperelaisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen edistämiseksi järjestöjen ja kaupungin yhteistyönä.
- Vuonna 2017 toimintansa aloittaa kaupunki-järjestö -yhteistyötä sekä konkreettisia ihmisten hyvinvointiin ja arjessa pärjäämiseen liittyviä kehittämistehtäviä koordinoiva Järjestöedustamo, johon kootaan edustus 15 hyvinvointialan järjestöstä, kaupungin viranhaltioista sekä tulevaisuudessa myös maakunnallisen sote:n toimijoista.
- Järjestöedustamon tehtävät voidaan kiteyttää seuraavasti:
 1. Koordinoida ja kehittää kaupunki-järjestö -yhteistyötä. Järjestöedustamo
 - a. keskustelee, suunnittelee ja ehdottaa tapoja, joilla kaupunki ja järjestöt voivat toimia nykyistä paremmin ja tuloksekkaammin yhdessä ja erikseen ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja arjessa pärjäämisen edistämiseksi.
 - b. Etsii ja pyrkii poistamaan kaupunki-järjestö -yhteistyössä tunnistettuja esteitä niin kunta- kuin järjestökentästä.
 2. Kehittää ja edistää ihmisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä. Järjestöedustamo yhteistyössä kaikkien järjestöjen kanssa
 - a. Etsii ja nostaa tietoisuuteen sekä pyrkii poistamaan ihmisten hyvinvointiin ja arjessa pärjäämiseen liittyviä haasteita ja epäkohtia sekä
 - b. Kehittää uusia ja tehostaa olemassa olevia hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä edistäviä palveluja yhteistyön ja ihmisten aktiivisen osallistamisen kautta.
- Järjestöedustamon ja kehittyvän kaupunki-järjestö -yhteistyön kautta on odotettavissa seuraavia tuloksia:
 1. Tamperelaisten sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan järjestöjen yhteistyö kaupungin kanssa on tehostunut sekä palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvä työnjako selkiytynyt.
 2. Järjestöjen mahdollisuudet kuntalaisten tukemiseen ja heille suunnattujen palvelujen tuottamiseen ovat parantuneet.
 3. Ihmisten vaikutusmahdollisuudet sekä kaupungin että järjestöjen tuottamien palvelujen kehittämiseen ovat parantuneet.

JOHDANTO

”Niin muuttuu maailma, Eskoni” todettiin Aleksis Kiven Nummisuutareissa jo vuonna 1864. Nykyään todetaan trendikkäästi, että muutos on pysyvä tila. Tämä pätee erityisesti julkishallintoon ja sen ympärillä toimiviin asioihin. Muutos ja halu kehittää asioita voivat lähteä monestakin syystä tai tarpeesta. Esimerkiksi toimintaympäristön muutokset, uudistuva lainsäädäntö, ihmisten palvelutarpeiden kasvu tai uuden teknologian tuomat mahdollisuudet haastavat uusien ratkaisujen etsintään. Liikkeelle paneva voima muutosten taustalla on usein myös raha. Julkishallintoon ja sen ympärillä olevien asioiden osalta kyse on yleensä sen vähyydestä. Niukkenevilla resursseilla pitää saada entistä enemmän aikaan. Vähemmällä enemmän on yhtälönä aina ollut hankala. Toteuttaminen edellyttää kekseliäisyyttä aikana, jolloin ns. helpot ratkaisut on jo kokeiltu ja käytössä.

Tarkasteltaessa suomalaisen yhteiskunnan lähihistorian muutoksia nousee kärkeen kaksi asiaa. Ensimmäinen on Suomen liittyminen osaksi Euroopan unionia. Toinen keskeinen muutos oli 90-luvulla toteutettu valtionosuusjärjestelmän muutos. Erityisesti jälkimmäisellä oli suuri vaikutus kuntien kykyyn ja mahdollisuuksiin tuottaa palveluja asukkaalleen. Suomessa eletään vuonna 2016 yhtä suurinta muutosta sitten 1990-luvun jälkeen. Kyse on pitkään valmistellusta sote-uudistuksesta sekä siihen kytkeytyvistä aluehallinnon uudistuksista.

Sote-uudistuksen myötä nykyinen palvelurakenteemme tulee muuttumaan. Vastuu sote-palveluiden tuottamisesta siirtyy maakunnille. Tällä on merkitystä myös niille järjestöille, jotka tuottavat sosiaali- ja terveystalvveluja. Aika näyttää, millaisia järjestöjen konsortioita syntyy palvelujen tuottamiseen ja kuinka monet lähtevät esimerkiksi yhtiöittämään palvelujaan. Kuntiin jää terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut, joiden tuottamisessa järjestöillä on tulevaisuudessa yhä merkittävämpi rooli. Nyt puhutaan kumppanuuksista ja kumppanuuksien kehittämisestä.

Niukkenevien resurssien keskellä on havahduttu siihen, että monesti parhaan ja tehokkaimman tuloksen saa aikaan kun eri toimijat keskittyvät omaan ydinosaamiseensa. Yhdistämällä eri toimijoiden keskeistä osaamista saadaan aikaan palveluintegraatiota, palvelukokonaisuuksia ja yhteisiä palvelutapahtumia, joissa keskiössä on ihminen yksilöllisine tarpeineen. Tämä ajatus oli taustalla myös Tampereen kaupungin ja Kumppanuustalo Artteli ry:n yhteistä Kumppanuus 2020 -ohjelmaa suunniteltaessa.

Tampereella on satoja hyvinvointialan järjestöjä, joilla on merkittävä rooli ihmisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen tukemisessa. Järjestöt ovat kuitenkin melko hajanainen joukko toimijoita. Järjestöissä on paljon koulutettua henkilöstöä sekä suuri joukko osaavia vapaaehtois- ja vertaistoimijoita. Osa järjestöistä toimii täysin itsenäisesti, osa tekee yhteistyötä toisten järjestöjen ja kaupungin kanssa. Vaikka järjestöjen keskinäistä sekä Tampereen kaupungin ja järjestöjen välistä yhteistyötä on tehty ennenkin, niin se on ollut hyvin tilannekohtaista, ad hoc -tyyppistä yhteistyötä. Tampereen kaupungin ja tamperelaisten järjestöjen keskinäisen ja suunnitelmallisen yhteistyön sekä sen kehittämisen mahdollistava rakenne ja toimintakulttuuri ovat puuttuneet. Tätä rakennetta ja sen toimintaa mahdollistavaa yhteistä tahtotilaa lähdettiin etsimään ja kehittämään yhdessä Tampereen kaupungin ja yli 60 tamperelaisten hyvinvointialan järjestön (liite 3) kanssa tammikuussa 2016 käynnistetyllä Kumppanuus 2020 -ohjelmalla. Työn organisoinnista, toteuttamisesta sekä raportoinnista on vastannut Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy.

Sampo Järvelä
Hallituksen puheenjohtaja
Kumppanuustalo Artteli ry

Taru Kuosmanen
Hyvinvointijohtaja
Tampereen kaupunki

Tom Tarvainen
Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy

Antti Pelto-Huikko
Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy

KAUPUNKI-JÄRJESTÖ -YHTEISTYÖTÄ KANNATTAA KEHITTÄÄ AKTIIVISESTI

Järjestöjen vahvuutena on aina ollut toiminnan asiakaslähtöisyys ja nopea reagointikyky yhteiskunnallisiin muutoksiin. Rakenteet ovat olleet kevyet ja työtä on tehty ihmiseltä ihmiselle. Yhteiskunnan kehittyessä yhä enemmän palvelutuotantokeskeiseksi myös monet järjestöistä ovat joutunut sopeutumaan tähän muutokseen. Palveluja tuottavat järjestöt toimivat ja myös joutuvat selviämään samoilla areenoilla kuin muutkin julkisen palvelun tuottajat ja yritykset. Tämä on asettanut perinteisen kansalaisjärjestötoiminnan ihan uuteen valoon ja uusille pelikentille. Palveluja tuottaville järjestöille käynnissä oleva sote-uudistus on myös mahdollisuus. Osana uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö, joka mahdollistaa sen, että palvelun käyttäjä voi itse valita tuottajan julkiselta, yksityiseltä tai kolmannelta sektorilta. Järjestöiltä tämä edellyttää yhteisten palveluiden laatukriteerien täyttämistä.

Julkisen ja yksityisen sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalvelujen rajapinnalla toimii vahva ja monipuolinen kansalaisjärjestökenttä. Suurin osan järjestöistä on perustettu hoitamaan ennen kaikkea oman jäsenistönsä edunvalvontatehtäviä. Eri ryhmien äänitorvena ja puolestapuhumisen ohella järjestöissä kohdataan ihmisiä ja tuetaan heidän hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä monin konkreettisin tavoin.

Järjestöjen suhde kuntiin vaihtelee järjestöittäin ja kunnittain. Möttönen (2005) on tutkimuksessaan todennut, että järjestöjen rooli yhteiskunnassa on tärkeä, sillä järjestötoimijoiden asiantuntijuus ja puheenvuorot tuovat esiin asioita, joita ei virkamiessilmin välttämättä havaita. Möttönen korostaakin, että kuntien kannattaa pyrkiä takomaan järjestöjen toimintaedellytykset puuttumatta niiden toiminnan sisältöön. Ja vaikka kyseessä ei ole aina sopimukseen perustuva yhteistyösuhde, osapuolten kannattaa käydä keskenään aktiivista, tiivistä vuoropuhelua.

Porin kaupungin kehitysjohtaja Timo Aro puolestaan toteaa järjestö-kunta -yhteistyön kehittämisteeseissään, että järjestö-kunta -yhteistyön kehittämisen pitää olla nykyistä tavoitteellisempaa. Erityisesti Aro korostaa kuntien ja kaupungin vastuuta tässä. Aro huomauttaa, että järjestö-kunta -yhteistyön tulee tuottaa konkreettista ja todennettavissa olevaa lisäarvoa. Tähän päästään siirtymällä monesti hyvin löysästä yhteistyöstä kohti strategista kumppanuutta ja palvelujen monituottajuutta.

KUMPPANUUS 2020 –OHJELMALLA KEHITETÄÄN TAMPERELAISTA YHTEISTYÖKULTTUURIA JA -KÄYTÄNTEITÄ

Tampereen kaupungin ja tamperelaisten hyvinvointialan järjestöjen yhteistyön kehittämisen kulmakivinä voidaan pitää mm. edellisessä kappaleessa mainitun Sakari Möttösen ajatuksia siitä, että kunnan tulee pyrkiä edistämään järjestöjen toimintaedellytyksiä ja että molempien osapuolten kannattaa pyrkiä aktiiviseen vuoropuheluun keskenään. Tähän kun vielä lisätään Timo Aron näkemykset siitä, että kunta-järjestö -yhteistyössä pitää pystyä toteuttamaan konkreettista ja hyötyjen näkökulmasta todennettavaa yhteistyötä, joka on jo lähellä strategista kumppanuutta, alamme olla niissä johtoajatuksissa, jotka ovat kulkeneet mukana Kumppanuus 2020 -ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tampereen kaupunki uudistaa omaa toimintamalliaan samaan aikaan kun Kumppanuus 2020 -ohjelmaa toteutetaan. Näiden kahden prosessin osalta on tärkeää huolehtia siitä, että kehitteillä oleva kaupunki-järjestö -yhteistyön malli löytää paikkansa osana kaupungin uudistuvia rakenteita. Alla olevassa kuviossa 1 on esitetty alustava suunnitelma Tampereen kaupungin hyvinvoinnin palvelualueen rakenteesta uudistuvassa toimintamallissa. Kehitteillä oleva kaupunki-järjestö -yhteistyö pyritään prosessin edetessä kytkemään osaksi tätä uudistuvaa hyvinvoinnin palvelualueen kokonaisuutta.

Hyvinvoinnin palvelualueen rakenne uudessa toimintamallissa (2017–2018)

Kuvio 1. Alustava suunnitelma Tampereen kaupungin hyvinvoinnin palvelualueen rakenteesta. (Kaupunginhallituksen suunnittelukokous 19.9.2016)

Kaupunki-järjestö -yhteistyön kehittämisprosessi on herättänyt paljon kiinnostusta. Tavoitteena on ollut kuvata malli tulevaisuuden yhteistyön toteuttamiseen sekä saattaa yhteen yhteistyön kehittämisestä kiinnostuneet, yhteisen tahtotilan omaavat ihmiset niin kaupungin kuin järjestöjen osalta. Malli ja kuvaukset antavat suunnan ja ne ohjaavat ensimmäisille askelmille, mutta jättävät myös mahdollisuuksia ja valinnanvapauksia toimijoille.

JÄRJESTÖEDUSTAMO KOKOAA TOIMIJAT JA KOORDINOI YHTEISTYÖTÄ

Tampereen kaupungin ja tamperelaisten hyvinvointialan järjestöjen yhteistyötä kehitetään ja koordinoidaan perustettavan Järjestöedustamon (kuvio 2) kautta. Järjestöedustamon tehtävänä on:

- 1) Arvioida ja kehittää kaupunki-järjestö -yhteistyötä monipuolisesti ja pitkäjänteisesti.
- 2) Mahdollistaa aiempaa vahvemmin järjestöjen osallistaminen kaupungin hyvinvointisuunnitelman arviointiin ja kehittämiseen.
- 3) Koota tamperelaisten hyvinvointiin ja arjessa pärjäämiseen liittyvää tietoa sekä tietoa koetuista hyvinvointivajeista ja palvelutarpeista.
- 4) Etsiä ja valita sellaisia palvelutarpeita ja hyvinvointivajeita, joiden korjaamiseksi järjestöillä joko keskenään tai yhteistyössä kaupungin kanssa olisi annettavaa.
- 5) Etsiä resursseja palvelutarpeisiin ja hyvinvointivajeisiin vastaavan kehittämistyön- tai kokeilun toteuttamiseksi
- 6) Käynnistää yhteistyössä tamperelaisten hyvinvointialan järjestöjen ja kaupungin kanssa kokeiluja hyvinvointivajeisiin ja palvelutarpeisiin vastaamiseksi.
- 7) Seurata sekä mahdollisuuksien mukaan ohjata ja edistää käynnistettyjä kehittämiskokonaisuuksia.
- 8) Viestiä toiminnasta sekä kaupungin että järjestöjen suuntaan.

Järjestöedustamo koostuu toimintaa ylläpitävästä koordinaattorista, 10-15 hyvinvointialan järjestöjä edustavasta henkilöstä sekä 3-6 kaupungin virkamiehestä. Tulevaisuudessa Järjestöedustamoon kutsutaan myös maakunnallisen sote:n toimijoita.

Koordinaattori toimii Järjestöedustamon esittelijänä ja sihteerinä. Koordinaattorin tehtävänä on toimia Järjestöedustamon koollekutsujana, laatia muistiot kokouksista sekä viestiä toiminnasta sekä järjestöjen että kaupungin suuntaan. Järjestöedustamolle suunnatut yhteydenotot (uudet ideat ja toiveet, kysymykset) tapahtuvat koordinaattorin kautta. Vuosien 2017 ja 2018 ajan koordinaattorin työpanos tulee Kumppanuustalo Artteli ry:stä. Tämän jälkeen Järjestöedustamo valitsee koordinaattorin vuosittain. Vuoden 2018 jälkeen koordinaattorin rahoitus tulee varmistaa yhteistyössä toimijoiden kanssa.

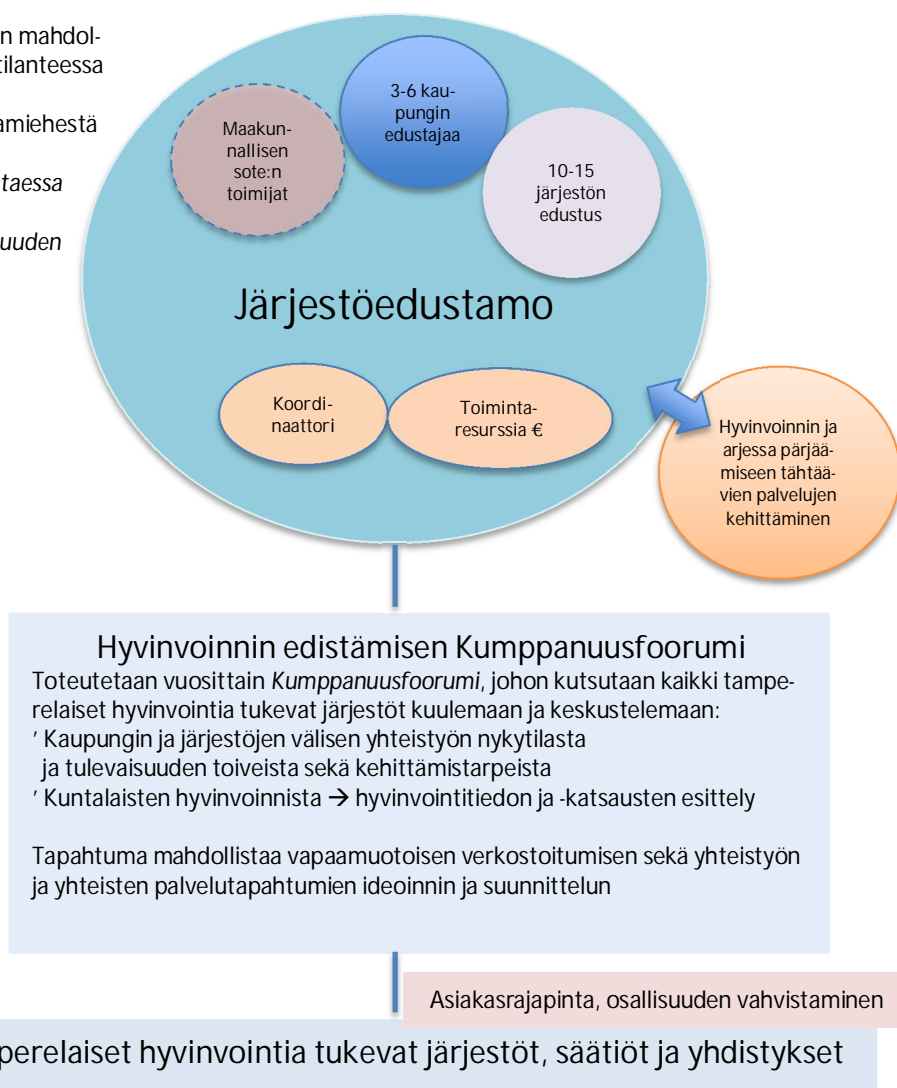
Järjestöedustamoon kootaan tamperelaisista hyvinvointialan järjestöistä edustajia. Järjestöedustajat tuovat kokonaisuuteen kolmannen sektorin toimintakulttuurin osaamista sekä tietoa ihmisten koetusta hyvinvoinnista, palvelutarpeista ja järjestöjen mahdollisuuksista tuottaa erilaisia hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä tukevia palveluja. Järjestöedustamon toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat järjestökentän toimijat. Järjestöedustamo valitsee keskuudestaan itselleen puheenjohtajan kahdeksi vuodeksi. Järjestöedustamon järjestötoimijoiden valinta on kuvattu tarkemmin edempänä.

Tampereen kaupunki nimeää Järjestöedustamoon kaupungin virkamiesedustuksen (3-6 henkilöä). Virkamiehet edustavat Järjestöedustamossa kaupunkia ja kaupungin eri ikäryhmien hyvinvointipalveluja. Virkamiehet hoitavat osaltaan tiedotusta ja palveluiden kehittämiseen liittyvää yhteydenpitoa Järjestöedustamossa suunniteltavista ja hyvinvointitiimeissä kehitettävistä palveluista kaupungin suuntaan. Kaupunki nimeää virkamiesedustuksesta henkilön, joka toimii koordinaattorin työparina ja vastaa yhteistyöstä kaupungin suuntaan.

Maakunnallisen sote:n toimijoita kutsutaan mukaan Kumppanuus 2020 -toimintaan uusien sote-rakenteiden valmistuttua. Tulevaisuudessa järjestöjen ja kaupungin tuottamilla hyvinvointipalveluilla on suuri merkitys perinteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden rinnalla ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä tuettaessa. Sote-palveluiden ja hyvinvointipalveluiden rajapinnoilla tarvittavia palveluja suunnitellaan sen jälkeen kun sote-palveluiden toimintaympäristömuutokset selviävät.

Kumppanuustyö tarvitsee toimintaresursseja. Sekä kaupungin viranhaltijoiden että järjestötoimijoiden on varattava siihen työaikaansa. Työajan lisäksi kehittämistyö tulee tarvitsemaan myös rahallista panostusta. Kumppanuustyön alkuvuosina (2017-2018) Tampereen kaupunki varaa Kumppanuus 2020 -ohjelman toteuttamiseen xxx euroa per vuosi. Järjestöedustamo tekee esityksen varatun resurssin jakamisesta ja käyttämisestä kaupungin viranhaltijalle tai toimielimelle. Lähtökohtana on, että varattua resurssia käytetään ihmisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä tukevien toimintojen kehittämiseen liittyvien kokeilujen ja pilotointien mahdollistamiseksi.

Järjestöedustamoon hakeutuminen on mahdollista kaikille järjestötoimijoille. Ideaalitilanteessa Järjestöedustamo muodostuu 10-15 järjestötoimijasta, 3-6 kaupungin virkamiehestä sekä toimintaa ylläpitävästä koordinaattorista. Tarvittaessa Järjestöedustamo voi rajata osallistujia yhteistyön toimivuuden varmistamiseksi.

Kuvio 2. Järjestöedustamon rakenne ja tehtävät

Henkilöiden valinta Järjestöedustamoon

Järjestöedustajien valinnassa tärkeintä on osallistujan aito motivaatio sitoutua kahdeksi vuodeksi toimimaan Järjestöedustamossa ja sitä kautta edistää yhteistyötä sekä tampereilaisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä. Tavoitteena on saada mukaan mahdollisimman kattava otos toimijoita hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen eri osa-alueilta. Alla on esimerkinomaisesti listattu toimialoja, joita järjestöt voivat edustaa Järjestöedustamossa. Mitä useammalta toimialalta edustajia saadaan, sitä moninaisempi hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen kuva syntyy.

- monialajärjestöt
- yleisen terveyden ja hyvinvoinninjärjestöt
- mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusjärjestöt
- omaisjärjestöt
- kulttuurialan järjestöt (myös eritt. ryhmille toimintaa)
- muut järjestöt
- sairaus- ja vammaisjärjestöt
- lapsi-, nuoriso- ja perhetyönjärjestöt
- ikääntyneiden järjestöt
- liikuntajärjestöt (myös eritt. ryhmien toimintaa)
- työllisyyden edistämisen ja työttömien järjestöt

Järjestöedustamon edustajien valintaan on olemassa eri vaihtoehtoja. Seuraavassa on esitelty kaksi.

- 1) Edustajat valitaan vuosittain järjestettävän kumppanuusfoorumin yhteydessä.

- a. Ennakkoon toteutetaan järjestöille kysely, jolla kartoitetaan, kuinka moni järjestötoimija on kiinnostunut toimimaan 2-vuotiskauden Järjestöedustamossa. Jos kiinnostuneita on 15 tai alle, niin ko. henkilöt valitaan.
 - b. Jos kiinnostuneita on yli 15, niin toteutetaan valintamenettely lippuäänestyksellä. Kaikki Kumpu-panuusfoorumiin osallistuvat järjestötoimijat pääsevät antamaan äänensä edustajavaalissa.
- 2) Edustajat valitaan sähköisesti toteutettavalla vaalilla.
- a. Jos kiinnostuneita on yli 15, niin toteutetaan sähköinen valintamenettely. Tämä toimii seuraavasti:
 - i. Kaikki edustajuudesta kiinnostuneet kootaan sähköiseen kyselyyn (Tampereen kaupungin e-lomake), joka lähetetään laajalla jakelulla kaikille järjestötoimijoille.
 - ii. Järjestöedustamon vaalissa äänestäminen edellyttää, että järjestö ilmoittautuu äänestäjäksi e-lomakkeen kautta. On hyvä sopia etukäteen, kuka järjestöä edustaa äänestyksessä ja miten äänen antamisesta yhteisesti päätetään.
 - iii. Ilmoittautumalla saa tunnuksen sähköpostiin, jolla voi antaa yhden äänen Järjestöedustamon vaalissa.
 - iv. 15 eniten ääniä saanutta ehdokasta valitaan Järjestöedustamoon.

Syksyllä 2016 valitaan yhteensä 15 edustajaa Järjestöedustamoon. Jatkossa puolet Järjestöedustamon järjestötoimijoista vaihdetaan vuosittain sovitulla menettelyllä. Kaksi kautta Järjestöedustamossa toimineet luovuttavat aina paikkansa uusille. Edustajien valintamenettelyn toteutuksesta vastaa Järjestöedustamon koordinaattori.

Järjestöedustamon toiminnan ja Järjestöedustamon käynnistämisen kehittämistyön resursointi

Järjestöedustamon toiminta itsessään sekä sen käynnistämisen kehittämiskokonaisuudet edellyttävät resursointia. Erityisesti konkreettisissa kehittämistyön sisällöissä tulevat eteen kysymykset ”kuka tekee, millä resursseilla ja kuka/mikä taho ne kustantaa”? Tähän on olemassa ainakin seuraavia vaihtoehtoja kehittämistyön rahoittamiseksi:

- 1) Hanke tai joku muu ulkopuolinen kehittämisrahoitus
 - + ei rasita eri toimijoiden taloutta
 - hidas ja jossain määrin myös epävarma (läpimeno?) prosessi
 - hankerahoituksen byrokratia
- 2) Kaupunki myöntää avustusta tai hankkii esim. koordinaatiota
 - + ketterä ja nopea tapa
 - mahdollisesti pois jostain muusta avustuksesta?
- 3) Venytään ja tehdään oman työn ohella
 - + päästään nopeasti tekemään
 - + vähän byrokratiaa, vapaus ulkopuolisista rahoittajista (raportointi, ohjaus, tms.)
 - resurssien vähäisyys (aika / jaksaminen) hidastaa työtä
 - Löytyykö halukkuutta, ”vapaamatkustaminen” → reiluus
- 4) Uudenlaiset sponsorimallit yritysten kanssa
 - + uudenlaiset rahoitusmallit tervetulleita
 - + monituottajuus on tulevaisuutta
 - yrityksen mukaan tuotekehitykseen → mahdollisesti tulevaisuudessa kilpailevat samalla asialla
 - löytyykö yhteiskuntavastuunsa tuntevia yrityksiä sponsoreiksi?
- 5) Sitran Social Impact Bond –malli (<http://www.sitra.fi/talous/vaikuttavuusinvestoiminen>)

Social Impact Bond (SIB) eli tulosperusteinen rahoitussopimus mahdollistaa yksityisen pääoman käytön yhteisen hyvän edistämiseen tavoitteellisesti ja tuottoisasti.

 - + palveluntarjoajalle (esim. järjestö) SIB-malli tarjoaa vakaan ja monivuotisen rahoituspohjan.
 - + sijoittaja mahdollistaa sijoituksellaan toiminnan, joka mahdollistaa taloudellisen tuoton lisäksi mitattavan yhteiskunnallisen hyvän tavoittelun
 - + Sitran tuki toiminnan kokeiluun ja kehittämiseen
 - löytyykö yhteiskunnasta sijoittajia tällaiseen toimintaan?

IHMISTEN HYVINVOINNIN JA ARJESSA PÄRJÄÄMISEN EDISTÄMINEN

Järjestöedustamon yhtenä konkreettisenä tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen edistäminen olemassa olevien palvelujen yhteiskehittämisen ja uusien kokeilujen kautta. Käytännön kehittämistyöstä sekä tarvittavien kokeilujen suunnittelusta ja organisoinnista vastaavat Järjestöedustamon mahdollistamat käynnistämät tarvekohtaiset hyvinvointitiimit.

Järjestöedustamon osana toteutettavia konkreettista palvelujen yhteiskehittämistä toteutetaan kahdella tavalla. Tampereen kaupungin perustamat alueverkostot¹ toimivat pysyvinä alueellisina palvelujen kehittämisen alustoina myös Kumppanuus 2020 –ohjelmassa. Alueverkostoissa kehitetään uusia tapoja toteuttaa palveluja yhteistyössä kaupungin, kolmannen sektorin ja paikallisten yritysten sekä kaupunkilaisten kanssa. Käytännön esimerkkinä tällaisesta toimintamallista on kesäkuussa 2016 pilotoitu Tampereen eteläisen palvelualueen tulevaisuuden kehittämistyöpaja, jossa järjestöt aktivoitiin aiempaa tiiviimmin ja monipuolisemmin mukaan alueelliseen kehittämistyöhön. Kesäkuussa eteläisen palvelualueen aluetoimijaverkosto toteutti hyvinvointialan järjestötoimijoille kohdennetun suunnittelutapahtuman, jossa kerättiin järjestöjen ja heidän edustamiensa asiakkaiden kokemuksia ja toiveita Tampereen eteläisen alueen kehittämiseksi. Työryhmässä kootut ajatukset ja ehdotukset toimitettiin kootusti kaupungin suunnittelutyöstä vastaaville viranomaisille.

Alueverkoston lisäksi on mahdollista koota järjestötoimijoiden ja kaupungin virkamiesten yhteisiä toimintoja sekä palveluja kehittäviä hyvinvointitiimejä. Hyvinvointitiimit voivat toimia joko alueverkostojen sisällä tai ne voivat olla ns. alueista riippumattomia. Hyvinvointitiimeissä etsitään tapoja vastata esiinnoitettuihin hyvinvointivajeisiin ja palvelutarpeisiin esimerkiksi kehittämällä uusia palveluja tai järjehtämällä ja uudistamalla jo olemassa olevia palveluja / palvelutapahtumia. Järjestöedustamon kautta hyvinvointitiimien toteuttamat paikalliset kokeilut ja pilotit kiinnittyvät osaksi laajempaa, koko Tampereen kattavaa kehittämistyötä. Tämä yhteys mahdollistaa paremman kokonaiskuvan järjestöjen toteuttamasta, hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä edistävästä kehittämistyöstä sekä toimiviksi havaittujen uudistusten tehokkaamman ja laajemman käyttöönoton.

Tunnistetaan hyvinvointiin ja arjessa pärjäämiseen liittyviä tarpeita ja kehittämiskohtia. Perustetaan järjestötoimijoista, heidän asiakkaistaan sekä kaupungin viranhaltijoista koostuvia ketteriä ja matalan byrokratian hyvinvointitiimejä, jotka yhdessä kehittävät ratkaisuja ja uusia tapoja vastata tarpeisiin. Hyvinvointitiimit

- kootaan tarvekohtaisesti
- toimivat itseohjautuvasti, mutta raportoivat toiminnastaan ja tuloksistaan järjestöedustamo. Hyödyt:
 - o mahdollinen sisällöllinen ohjaus / tuki
 - o tulosten, mallien ja eri asioiden eteenpäin viemisen tuki
 - o sitoo toiminnan osaksi laajempaa hyvinvoinnin edistämistyötä Tampereella

¹ Alvari-toiminta ja aluetoimijaverkostot yhdistetään jatkossa alueverkostoiksi. Alueverkosto on kokoontuu muutaman kerran vuodessa pohtimaan palveluihin ja alueen kehittämiseen liittyviä ajankohtaisia asioita. Aluetoimijaverkoston tapaamisiin ovat tervetulleita kaupungin henkilöstön lisäksi alueen yrittäjät, yhteisöt ja yhdistykset sekä kaupunkilaiset.

LIITE 1

Järjestöedustamon kokousasialista

Järjestöedustamo kokoontuu 3-6 kertaa vuodessa. Alla on esitetty asialista, jota voi käyttää kokoussisältöjen suunnitteluun toiminnan alkaessa.

- 1) Kokouksen aloitus
- 2) Paikallaolijat / estyneet
- 3) Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkistus / kommentointi
- 4) Hyvinvointikuulumiset – miltä ihmisten hyvinvointi ja arjessa pärjääminen näyttää eri toimijoiden tulkitsemana?
 - a. Mitä on muuttunut ja mitä on odotettavissa?
 - b. Asioita, joihin tulisi joko varautua tai pyrkiä puuttumaan

→ Mitä sovitaan? Kuka tekee? Miten seurataan?
- 5) Järjestö-järjestö sekä järjestö-kaupunki -yhteistyön toteutuminen
 - a. Reflektointia yhteistyöstä ja kumppanuudesta.
 - b. Mikä on kehittynyt ja mitä pitäisi vielä kehittää?

→ Mitä sovitaan? Kuka tekee? Miten seurataan?
- 6) Alueverkostotoiminta
 - a. Katsaus aluekohtaiseen hyvinvointityön tilanteeseen (hv-keskukset, lähitorit)
 - b. Toiveita järjestöille (kehittämistyön tuki, palveluiden toteuttaminen)
 - c. Toiveita kaupungille (palveluvajeet, ruohonjuuritason kokemustieto)
 - i. Järjestöjen ja kunnan yhteinen suunnittelu → voiko yhteistyöllä jotenkin vastata tarpeisiin

→ Mitä sovitaan? Kuka tekee? Miten seurataan?
- 7) Hyvinvointitiimien teema- ja tehtäväkohtainen kehittäminen
 - a. Käydään läpi Järjestöedustamon käynnistämien kehittämistehtävien tilanne
 - b. Käydään läpi Järjestöedustamolle ehdotetut uudet kehittämistehtävät

→ Mitä sovitaan? Kuka tekee? Miten seurataan?
- 8) Muut asiat
- 9) Seuraavan kokouksen ajankohta
- 10) Kokouksen päättäminen

LIITE 2

Osana Kumppanuus 2020 -ohjelmaa on nostettu esiin seuraavat kehittämiskokonaisuudet, joiden kautta edistetään järjestöjen ja kaupungin mahdollisuuksia tukea ihmisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä.

- 1) Edelleen kehitetään olemassa olevia ja tarvittaessa ideoidaan uusia asiakaslähtöisiä matalankynnyksen kohtaamispaikkoja, jonne kaupunki ja järjestöt voivat sijoittaa omia toimintojaan ja palveluja.

Tampereen kaupungin hyvinvointikeskukset sekä näiden yhteydessä toimivat lähitorit muodostavat tärkeän kokonaisuuden matalankynnyksen palveluiden tuottamiseen. Lähitorilta saa jo nyt monipuolisesti sekä kaupungin että järjestöjen tuottamia ihmisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä edistäviä palveluja. Kokemus kuitenkin osoittaa, että erityisesti järjestöillä olisi paljon potentiaalia tarjota vielä laajempia ja monipuolisempia palveluja osaksi hyvinvointikeskusten ja lähitorien palvelukokonaisuuksia. Kaupungin tehtävänä on osaltaan mahdollistaa tarpeelliseksi koettujen järjestötoimijoiden palvelujen saaminen osaksi matalan kynnyksen palveluyksiköitä.

Kaupungin hyvinvointikeskusten ja lähitorien ohella järjestöillä itsellään on omia matalankynnyksen palveluja tarjoavia tiloja ja toimintoja eripuolilla kaupunkia. Näillä on jo nyt erittäin suuri merkitys monipuolisten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä tukevien toimintojen tuottamisessa. Koska tarvetta näille on, niin tulevaisuudessa järjestöjen kannattaa tehdä myös keskenään entistä enemmän yhteistyötä olemassa olevien matalan kynnyksen palvelujen monipuolistamiseksi.

Matalan kynnyksen palvelujen – niin kaupungin kuin järjestöjen tuottamien – saatavuutta tulee tarkastella myös alueellisesti. Matalan kynnyksen palvelujen merkitys korostuu lähialueilla, erityisesti sellaisilla kohderyhmillä, joilla syystä tai toisesta ei ole mahdollisuuksia liikkua eripuolille kaupunkia.

- 2) Lisätään kaupungin sekä muiden järjestöjen tietoisuutta kolmannen sektorin mahdollisuuksista toimia hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämistä tukena.

Järjestöjen tuottamien palvelujen ja toimintojen yhtenä keskeisenä haasteena on ollut se, että tieto olemassa olevista palveluista ja toiminnoista ei ole levinnyt tarpeeksi laajalle eri toimijoiden ja asiakkaiden keskuudessa. Tämä on aiheuttanut sitä, että tukea tarvitsevat ihmiset eivät saa tarvitsemiinsa palveluja ja toisaalta sen, että tuotetut palvelut joutuvat toimia vajaateholla.

Sekä järjestöjen että myös kaupungin tuottamien palvelujen näkyväksi tekemiseen on käynnissä erilaisia selvitystyitä. Lisäksi aiemmin on ollut kokeiluja erilaisten tiedotuskanavien ja sähköisten palveluportaalien kehittämisestä.

Vaikka kokemukset mm. palveluportaaleista ovat olleet vaihtelevia, niin tarve tällaiselle kokoavalle sähköiselle palvelukirjastolle ei ole vähentynyt. Tulevaisuudessa olisi tärkeää saada koottua järjestöjen moninaiset palvelut, niiden alueellinen kattavuus sekä ajantasaisena pysyvät yhteystiedot yhteen palveluun. Joko samaan aikaan tai myöhemmin palveluun voisi kytkeä myös kaupungin hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä edistäviä palveluja. Tällainen toimiva palveluportaali tukisi kaupungin palveluohjaajien työtä, järjestöjen työntekijöiden ja vapaaehtoisten työtä sekä asiakkaita omine palvelutarpeineen.

- 3) Tarkastellaan, arvioidaan ja kehitetään järjestöjen avustuspolitiikkaa ja käytäntöjä.

Ihmisten sosiaali- ja terveystalouteen liittyvä toimintaympäristö elää suurta murrosta. Sote-palveluiden maakunnallistuuksessa myös Tampereen kaupunki uudistaa toimintamalliaan. Hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämistä edistäminen järjestöjen työnä korostuu tulevaisuudessa entisestään.

Suurista muutoksista johtuen on hyvä käynnistää laajempi järjestöjen toimintaedellytyksiä kehittävä yhteistyö kaupungin ja hyvinvointialan järjestöjen kanssa. Yhtenä keskeisenä sisältönä on järjestöjen ja yhdistysten avustuspolitiikan sekä tähän liittyvien linjausten ja edellytysten uudelleen arviointi osana laajempaa yhteiskunnallista muutosta.

4) Kehitetään kaupungin ja järjestöjen yhteistä hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen tietopohjaa.

Ihmisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen edistäminen edellyttää, että toimijoilla on tuoretta ja monipuolista tietoa. Pelkät palveluiden käyttöön liittyvät tilastot eivät riitä. Valtakunnallinen hyvinvointitilasto-tieto puolestaan on liian vanhaa tämän päivän päätöksentekoa varten eikä niissä myöskään huomioida riittävästi erilaisia ihmisryhmiä tarpeineen.

Tampereella tulee käynnistää uudenlaisia tapoja kerätä ja koota monipuolista kokemusperäistä tietoa ihmisten hyvinvoinnista ja arjessa pärjäämisestä. Oulun kaupungissa on saatu hyviä kokemuksia järjestöissä olevan kokemustiedon hyödyntämisestä virallisen tilastotiedon lisänä ja sen selittäjänä sekä myös tulevaisuuden palvelutarpeiden ennakoinnissa.

Tampereella kannattaa hyödyntää Oulussa kehitettyjä yhteisen tiedontuotannon malleja ja rakentaa oma, tamperelainen malli yhteisen hyvinvointitiedon koostamiseen, esittämiseen ja hyödyntämiseen palvelujen suunnittelussa ja päätöksenteossa.

5) Vahvistetaan ja monipuolistetaan tamperelaisten järjestöjen roolia ja tehtäviä sekä näihin liittyviä mahdollisuuksia toimia ihmisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämisen tukemisessa.

Yhtenä Järjestöedustamon keskeisenä tehtävänä on vahvistaa ja monipuolistaa järjestöjen roolia ja tehtäviä ihmisten hyvinvoinnin ja arjessa pärjäämistä edistävien toimintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Käytännössä tämä tarkoittaa esim.:

- o Kaupungin tuottamia palveluja ja toimintoja voidaan tarjota joko kokonaan tai osittain järjestöjen toteutettavaksi.
- o Kaupungin tuottamaa palveluohjaustyötä voidaan monipuolistaa lisäämällä palveluohjaukseen liittyvää yhteistyötä järjestöjen kanssa.
- o Kaupungin omistamia ja ylläpitämiä tiloja pyritään saamaan tehokkaammin ja monipuolisemmin järjestöjen käyttöön.

LIITE 3

Kumppanuus 2020 –ohjelman toteuttamiseen osallistuneet toimijat

Järjestöt

Kumppanuustalo Artteli ry
Tampereen NNKY ry
OmaPolku ry
Tammer-Golf ry
Tampereen Naisyhdistys ry
Tampereen A-Klinikka ry
LifeCircus ry
Settlementti Tampere ry
Suomen Sosiaali ja Terveys ry
Nääsவில்le ry
Taimi ry
Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry
Pirkanmaan Muistiyhdistys ry
Tampereen Seudun Näkövammaiset ry
Kansalaistalo Mansikkapaikka ry
Tampereen Kaupunkilähetys ry
Kotipirtti ry
Kriisikeskus Osviitta ry
Tampereen Seudun Nuorisoasunnot ry
Mielenterveysomaiset Pirkanmaa – FINFAMI ry
Tampereen NMKY ry
Koovee ry
Tampereen Diabetesyhdistys ry
Tampereen Napapiiri ry
Jotain Odottamatonta ry
Tampereen Astangajoogit ry
Pirkanmaan pyörätuolitanssijat ry
Pirkanmaan Ihmissuhdetyö ry
Sosped Säätiön Kulttuuripaja Virta
Tampereen mielenterveysseura ry
Tampereen Naisyhdistys ry
Silta-Valmennusyhdistys ry
MLL:n Hämeen piiri ry
Tampereen Taiteilijaseura ry
Viola-kotiyhdistys ry
Pirkanmaan elokuvakeskus ry
Tampereen Reumayhdistys ry
Koivupirtin Säätiö
Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry
Kulttuuriosuuskunta Kaje
Icehearts ry
Taito Pirkanmaa ry
Tampereen Seudun Omaishoitajat ry
Tampereen A-Kilta ry
SPR Nuorten Turvatalo
Maailmantango ry
Pakolaisapu ry
Sorin Sirkus ry
Työväenmuseumo Werstas ry
Hope - Yhdessä & Yhteisesti ry
Ahjolan Settlementti ry
Tampereen Sydänyhdistys ry
Pro-tukipiste ry
Tampereen Islamin Yhdyskunta
Tampereen Pohjola Norden ry
Sumeliuksen Senioriklubi ry
Pirkanmaan Kielipolku ry
Jakamisen paikka ry
Tampereen Seudun Vertaisverkko ry
Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä
Hoivakolmio

Kaupungin edustajat